

Joitakin korjaavia näkökohtia keskusteluun homoseksuaalisuudesta

Aamun Koiton numerossa 1/2007 oli runsaasti puhetta homoseksuaalisuudesta. Monissa haastattelussa esiintyi teologisia ongelmia, joita voisi kommentoida paljonkin. Eniten niitä kuitenkin esiintyi isä Heikki Huttusen haastattelussa – suorastaan vilisemällä. Koska valtaosa niistä liittyvät raamatuntulkintaan, en eksegeettinä voi ohittaa niitä puhtaalla omallatunnolla ja säilyttäen itsekunnioitukseni. Keskityn nyt siis vain kyseisen haastattelun näkemyksiin. Ennen sitä haluan kuitenkin muistuttaa lukijalle, etten kritisoi isä Heikki Huttusta henkilönä, vaan hänen haastattelussa esittämiään näkemyksiä.

Isä Heikki etsii ratkaisua Vanhan testamentin homoseksuaalisuus-kielteisyyteen heprean verbistä. Hän sanoo: “Vanha testamentti käyttää heprean verbiä, joka tarkoittaa makaa miehen kanssa niin kuin naisen kanssa ja että se on luonnonjärjestyksen vastaista. Se on toisen miehen äärimmäisen alistamisen muoto.” Vanhan testamentin käyttämästä heprean verbistä voisi vetää aivan toisenlaisenkin, mielestäni paljon luontevamman johtopäätöksen. Voisimme näet hyvin ajatella, että makaaminen naisen kanssa oli juutalaisuudessa miehelle niin itsestään selvä seksuaalisen käyttäytymisen muoto, että ihmiset eivät olleet edes tulleet kehittäneeksi toisenlaiselle seksuaaliselle kanssakäymiselle omaa erillistä verbiään!

Vähän myöhemmin isä Heikki jatkaa: “Jos siis etsii vastausta esimerkiksi uskolliseen homoseksuaaliseen parisuhteeseen, siihen ei löydy vastausta Vanhasta testamentista. Siellä itse asiassa puhutaan vain toisen miehen raiskaamisesta. On tosin huomattava, että Jesajan kirjassa mainitaan, että taivasten valtakunnassa hyväksytään myös sukupuolisesti poikkeavat.” Edellä esitetyn perusteella tämä yksioikoinen johtopäätös joutuu varsin kyseenalaiseksi. Lisäksi selvän eksegeettisen päälinjan mukaan Vanhan testamentin kielteisyys homoseksuaalisuutta kohtaan ei suinkaan johdu siitä, että se mielletäisi samanarvoiseksi katsotun mieshenkilön raiskaukseksi, vaan nimenomaan siitä, että sen katsotaan sotivan Jumalan luomisjärjestystä vastaan.

Siirtyessään Uuden testamentin puolelle isä Heikki kumoo apostoli Paavalin homoseksuaalisuutta kritisoivat näkemykset samoin perustein: kyse ei ole tasavertaisesta kahden samaa sukupuolta olevan ihmisen seksuaalisesta suhteesta, vaan toisen alistamisesta ja siten raiskaamisesta. Roomalaisessa “rumassa” muodossaan isä Heikin “kauniiksi” luonnehtima kreikkalainen pederastia-käsite tai oikeastaan siihen pohjautuva käytäntö oli muuttunut oppi-isän ja oppipojan välisestä rakkaudesta isännän ja orjan suhteeksi, jossa edellinen käytti jälkimmäistä seksuaalisesti hyväkseen. Juuri tämän vuoksi apostoli Paavali kritisoi isä Heikin mukaan homoseksuaalisuutta kirjeissään. Asian ratkaisu ei kuitenkaan Uuden testamentin valossa ole näin helppo. Se voidaan osoittaa yhdellä ainoalla apostoli Paavalin sitaatilla Roomalaiskirjeestä (1:26–27): “Siksi Jumala on jättänyt heidät häpeällisten himojen valtaan. Naiset ovat vaihtaneet luonnollisen sukupuoliyhteyden luonnonvastaiseen, ja miehet ovat samoin luopuneet luonnollisesta yhteydestä naisiin ja heissä on syttynyt himo toisiaan kohtaan. Miehet ovat harhautuneet harjoittamaan keskenään säädyttömyyttä ja saavat ansaitsemansa palkan.” Tämän kohdan perusteella on vaikea puhua alistamisesta ja raiskauksesta, sillä kohta piirtää varsin selkeän kuvan keskinäiseen valintaan perustuvasta homoseksuaalisesta rakkaudesta, kuten erityisesti sanat “heissä on syttynyt himo *toisiaan* kohtaan” antavat ymmärtää.

Haastattelussaan isä Heikki toteaa myös, että “Evankeliumeissa ei ole (homoseksuaalisuudesta) yhtään mainintaa – Kristus ei puhu homoseksuaalisuudesta.” Tämä tosiasia ei kuitenkaan välttämättä tue ajatusta Kristuksen myötämielisyydestä tai edes välinpitämättömyydestä homoseksuaalisuutta kohtaan, vaan se voidaan tulkita myös aivan päinvastoin: ilmiö oli Hänen kuulijakunnassaan todennäköisesti niin marginaalinen ja opetuksellisesti kirkas, ettei siitä tarvinnut erikseen puhua. Kristus ei puhunut tyhjiössä ikuisia totuuksia kaikille ajoille, vaan va-

litsi opetuksensa sisällön kuulijakuntansa elämäntilanteen ja olosuhteiden mukaan. On myös ortodoksisen teologian kannalta väärin eristää Kristus Raamatun kirjoittajista, niin Vanhan kuin Uudenkin testamentin. Hän ei vedä Raamatusta jotakin omaa muista poikkeavaa linjaansa, vaan jatkaa apostolien julistuksessa samaa opetusta kuin ollessaan maan päällä. Hänen äänenään vastaavasti toimivat Vanhan testamentin profeetat ennen Hänen lihaksi tuloaan. Tämän vuoksi pyytäisinkin isä Heikkiä ystävällisesti selventämään, mitä hän tarkoittaa sanoessaan: “On tosin huomattava, että Jesajan kirjassa mainitaan, että taivasten valtakunnassa hyväksytään myös sukupuolisesti poikkeavat.” Mihin Jesajan kirjan kohtaan kyseinen tulkinta perustuu?

Haastattelija Hellevi Matinhalti summaa haastateltavansa näkemykset toteamukseen: “Isä Heikin mukaan Raamatun valossa on vaikea ottaa kantaa homoseksuaaliseen parisuhteeseen. Myöskään kirkon isiltä ei siihen löydy selkeää vastausta.” Heti perään isä Heikki kuitenkin lainaa metropoliitta Johannesta, joka sanoo: “Nämä kysymykset ovat monin tavoin vaikeita käytännön kannalta, vaikka Kirkon tradition asettama ihanne olisi kuinka selvä tahansa. Moni tarvitsee kilvoituksessaan rohkaisua ja tukea.” Tässä metropoliitta Johannesta siteerataan täysin vastoin hänen omia intentioitaan! Hän nimenomaan alleviivaa Kirkon näkemyksen täydellistä kiistattomuutta tässä asiassa sanoessaan: “vaikka Kirkon tradition asettama ihanne olisi **kuinka selvä tahansa**.” Metropoliitta myös edellyttää homoseksuaalisesti suuntautuneen ihmisen tarvitsevan rohkaisua ja tukea ei taipumuksessaan vaan **kilvoituksessaan** sitä vastaan.

Hyvin ongelmallinen ja Kirkon linjasta poikkeava on myös isä Heikin esittämä näkemys synnistä. Hän luonnehtii ortodoksisen ihmiskäsityksen ja teologian mukaiseksi toteamusta: “mitä ihminen ei ole itse valinnut, ei voi olla synti.” Raamatun ja siihen erottamattomasti liittyvän patristisen näkemyksen mukaan me kuitenkin elämme syntiinlankeemuksen alaisessa maailmassa, jossa synnin todellisuus elää vahvana meissä kaikissa. Meidät on kutsuttu taistelemaan Adamin lankeemuksen perusteella meissä vaikuttavaa syntiä vastaan pyrkimättä erityisesti – ja epävarmoin, subjektiivisin tuloksin – pääsemään selville siitä, milloin ja missä määrin meissä olevat Jumalan tahdon vastaiset taipumukset ovat itse hankittuja tai geeniperintöä. Yleensäkin on mielestäni harhaanjohtavaa nykytutkimukseen vedoten todeta, että homoseksuaalisuus olisi ihmisessä todistetusti synnynnäistä. Se voi kenties olla sitä joissakuissa, mutta ei suinkaan välttämättä kaikissa, ei edes valtaosassa tapauksista! Tällaisin yleistyksin tulemme helposti vahvistaneeksi homoseksuaalista suuntautumista esimerkiksi nuorissa, joiden seksuaalinen identiteetti on vielä selkiytymätön ja johdattaneeksi heidät Kirkon perinteen ja jopa heidän oman syvimmän identiteettinsä vastaisiin valintoihin. Tällaisesta toisen kristillisen kilvoituksen uhanalaistavasta toiminnasta Kristus varoittaa meitä vakavasti Evankeliumissaan (Matt. 18:6).

Haastattelussa isä Heikki luonnehtii vielä Kirkkomme isiä realisteiksi homoseksuaalisuuden suhteen ja toteaa johtopäätöksenä: “Homoutta ei ole pidetty hirvityksenä, joka vaarantaa sielun pelastuksen.” Epäilemättä ei olekaan – edellyttäen, että homoseksuaalisesti suuntautunut ihminen kamppailee himojaan vastaan, niin kuin jokainen kristitty. Pelastusta eivät vaaranna lankeemukset, vaan se, että ihminen jää lankeemukseensa aikomattakaan nousta siitä. Sellaisten edellytysten vallitessa yhdenkään kristittynä itseään pitävän ei kannata olla liian optimisti omasta pelastuksestaan, olkootpa hänen heikkoutensa minkä laatuista tahansa.

Aamun Koitto halusi nähtävästi Suomen luterilaiselta kirkolta saaduista herätteistä käynnistää homoseksuaalisuuskeskustelua täällä myös ortodoksisella forumilla. Asioista voidaan toki keskustella, mutta keskustelun pitää mielestäni olla rehellistä eli tässä tapauksessa lähteitään kunnioittavaa. Raamatun kirjoituksia sen enempiä kuin paikalliskirkkomme auktoriteeteiksi koettuja ei saa käyttää väärin, vastoin näiden intentioita. Sellainen tekee surulliseksi ja vie uskottavuuden keskustelulta. Pahimmillaan se saa keskustelun tuntumaan monologilta, jossa pu-

huja pyrkii väkipakoin ajamaan läpi omat asenteelliset näkemyksensä.

TT Hannu Pöyhönen